

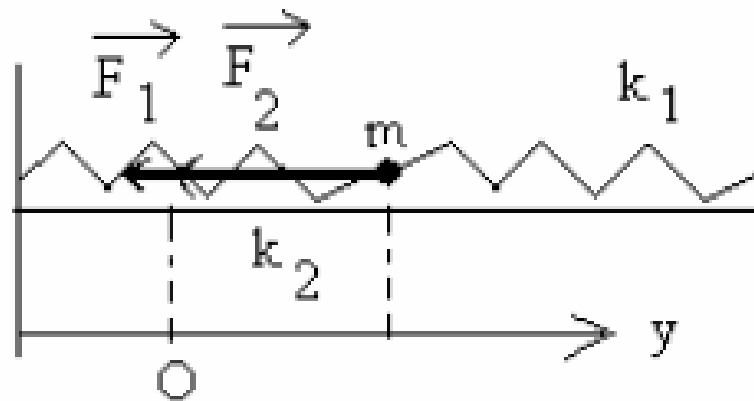
Fizica Generala

Curs 4

Compunerea oscilatiilor

Compunerea mișcărilor oscilatorii armonice

- ▶ Compunerea oscilațiilor armonice paralele de aceeași pulsație

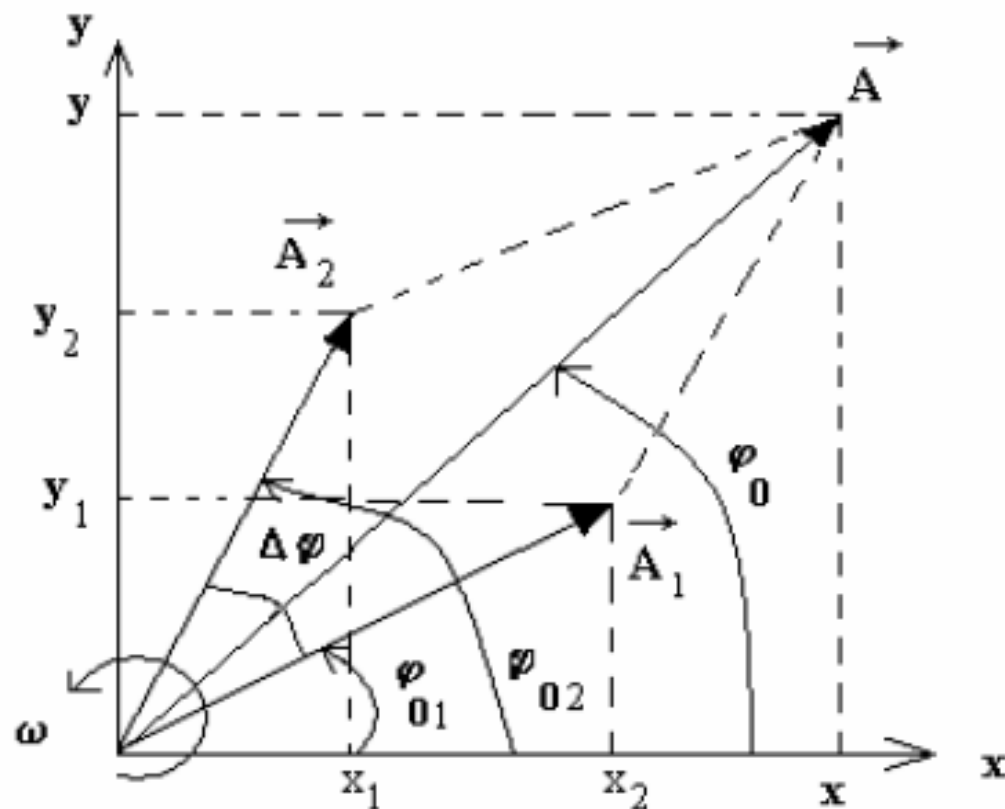

$$y_1(t) = A_1 \sin(\omega t + \varphi_{01})$$

$$y_2(t) = A_2 \sin(\omega t + \varphi_{02})$$

$$y(t) = y_1(t) + y_2(t)$$

$$y(t) = A \sin(\omega t + \varphi_0)$$

$$\Delta\varphi = \varphi_2(t) - \varphi_1(t) = \omega t + \varphi_{02} - \omega t - \varphi_{01} = \varphi_{02} - \varphi_{01}$$

$$A = \sqrt{A_1^2 + A_2^2 + 2A_1A_2 \cos(\varphi_{02} - \varphi_{01})}$$

$$\operatorname{tg}\varphi_0 = \frac{y}{x} = \frac{y_1 + y_2}{x_1 + x_2} = \frac{A_1 \sin \varphi_{01} + A_2 \sin \varphi_{02}}{A_1 \cos \varphi_{01} + A_2 \cos \varphi_{02}}$$

Cazuri particulare

▶ I

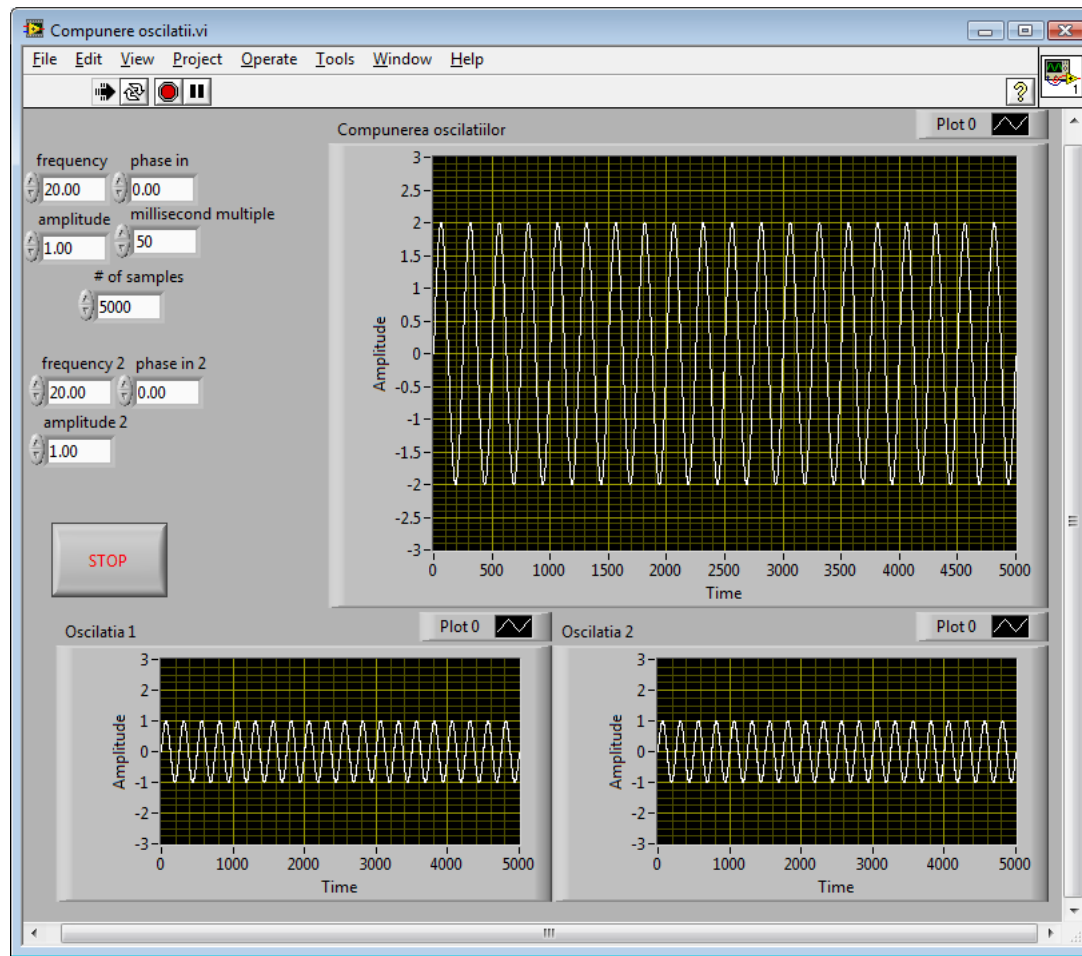
- Dacă $\Delta\varphi = 0 \Rightarrow A = A_1 + A_2 \Rightarrow$ oscilatorii sunt *în fază*.

▶ II

- Dacă $\Delta\varphi = \pi \Rightarrow A = |A_1 - A_2| \Rightarrow$ oscilatorii sunt *în opoziție de fază* (dacă $A_1 = A_2 \Rightarrow A=0$ oscilația se stinge)

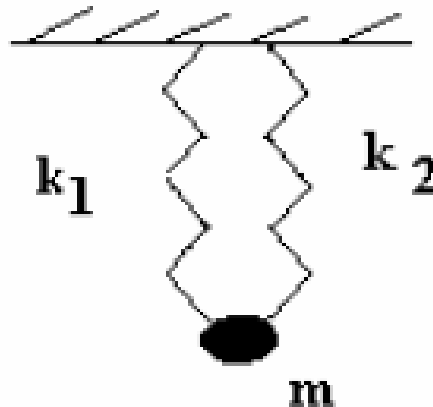
▶ III

- Dacă $\Delta\varphi = \pi/2 \Rightarrow A = \sqrt{A_1^2 + A_2^2} \Rightarrow$ oscilatorii sunt *în cuadratură de fază*

Compunerea oscilațiilor armonice paralele de frecvență diferită

- ▶ Considerăm două oscilații armonice individuale ale punctului material de masă m de forma:
$$\begin{cases} y_1(t) = A_1 \sin(\omega_1 t + \varphi_1) \\ y_2(t) = A_2 \sin(\omega_2 t + \varphi_2) \end{cases}$$
- ▶ cu pulsațiile proprii ω_1 și ω_2 puțin diferite

$$\begin{aligned} \omega_1 &= \omega + \Delta\omega \\ \omega_2 &= \omega - \Delta\omega \end{aligned} \quad \left\{ \begin{array}{l} y_1(t) = A_1 \sin[(\omega + \Delta\omega)t + \varphi_1] \\ y_2(t) = A_2 \sin[(\omega - \Delta\omega)t + \varphi_2] \end{array} \right.$$

$$y = y_1 + y_2 = A_1 \sin[\omega t + (\Delta\omega t + \varphi_1)] + A_2 \sin[\omega t + (-\Delta\omega t + \varphi_2)]$$

$$y = A_1 [\sin \omega t \cos(\Delta\omega t + \varphi_1) + \cos \omega t \sin(\Delta\omega t + \varphi_1)] + \\ + A_2 [\sin \omega t \cos(-\Delta\omega t + \varphi_2) + \cos \omega t \sin(-\Delta\omega t + \varphi_2)]$$

$$y = [A_1 \cos(\Delta\omega t + \varphi_1) + A_2 \cos(\Delta\omega t - \varphi_2)] \sin \omega t + \\ + [A_1 \sin(\Delta\omega t + \varphi_1) - A_2 \sin(\Delta\omega t - \varphi_2)] \cos \omega t$$

$$y = [A_1 \cos(\Delta\omega t + \varphi_1) + A_2 \cos(\Delta\omega t - \varphi_2)] \sin \omega t + [A_1 \sin(\Delta\omega t + \varphi_1) - A_2 \sin(\Delta\omega t - \varphi_2)] \cos \omega t$$

$$y(t) = A \sin(\omega t + \varphi)$$

$$y(t) = A \sin(\omega t + \varphi) = A \sin \omega t \cos \varphi + A \cos \omega t \sin \varphi$$

$$\begin{cases} A \cos \varphi = A_1 \cos(\Delta\omega t + \varphi_1) + A_2 \cos(\Delta\omega t - \varphi_2) \\ A \sin \varphi = A_1 \sin(\Delta\omega t + \varphi_1) - A_2 \sin(\Delta\omega t - \varphi_2) \end{cases}$$

$$\operatorname{tg} \varphi = \frac{A_1 \sin(\Delta\omega t + \varphi_1) - A_2 \sin(\Delta\omega t - \varphi_2)}{A_1 \cos(\Delta\omega t + \varphi_1) + A_2 \cos(\Delta\omega t - \varphi_2)}$$

$$A^2 = A_1^2 + A_2^2 + 2A_1A_2 [\cos(\Delta\omega t + \varphi_1) \cos(\Delta\omega t - \varphi_2) - \sin(\Delta\omega t + \varphi_1) \sin(\Delta\omega t - \varphi_2)]$$

$$A^2 = A_1^2 + A_2^2 + 2A_1A_2 \cos[(\Delta\omega t + \varphi_1) + (\Delta\omega t - \varphi_2)]$$

$$A^2 = A_1^2 + A_2^2 + 2A_1A_2 \cos[2\Delta\omega t + \varphi_1 - \varphi_2]$$

- ▶ Consideram ca $A_1 = A_2 = A_0$, și $\varphi_1 = \varphi_2 = 0 \Rightarrow$

$$A = A_0 \sqrt{1 + 1 + 2 \cos(2\Delta\omega t)} = 2A_0 \cos(\Delta\omega t)$$

$$y = 2A_0 \cos(\Delta\omega t) \sin(\omega t)$$

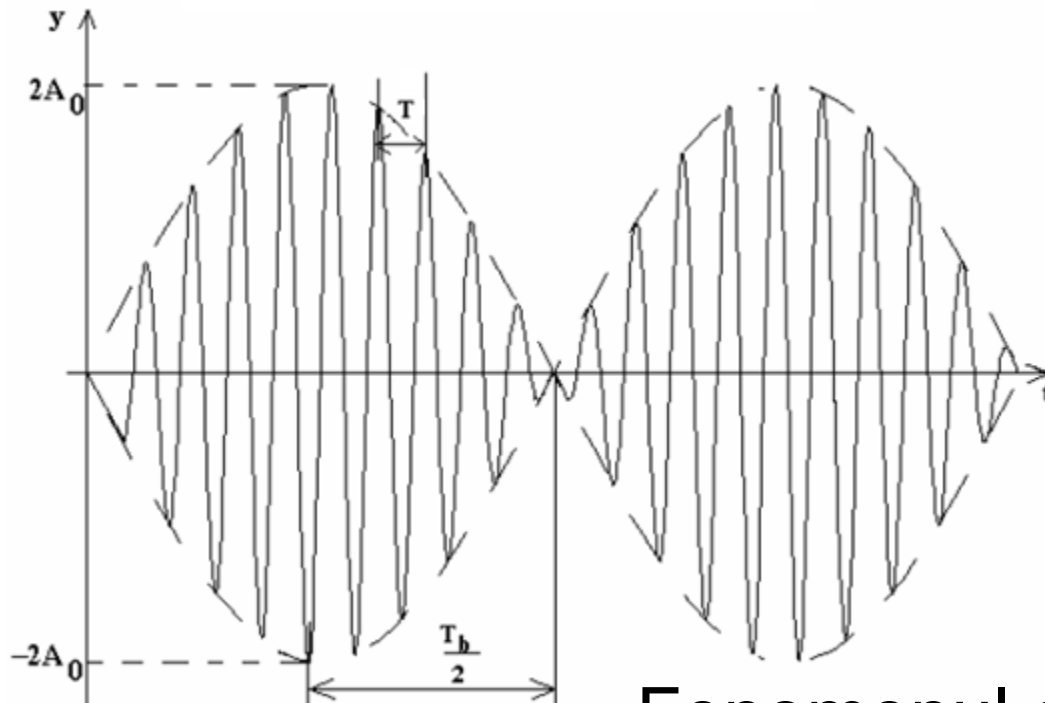
$$\Delta\omega = \frac{\omega_1 - \omega_2}{2}, \text{ iar } \omega = \frac{\omega_1 + \omega_2}{2}$$

$$y = 2A_0 \cos\left(\frac{\omega_1 - \omega_2}{2} t\right) \sin\left(\frac{\omega_1 + \omega_2}{2} t\right)$$

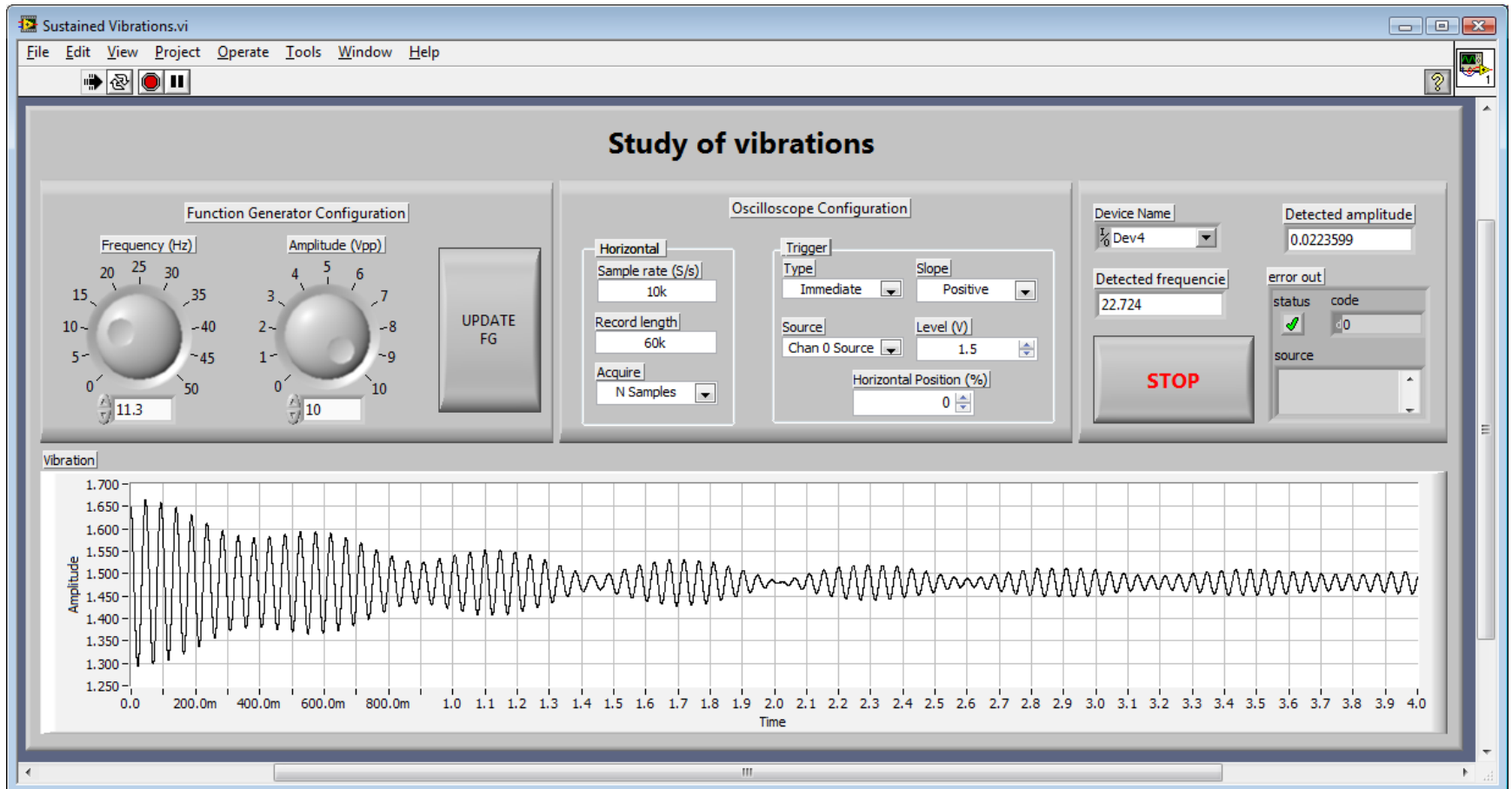
- ▶ \Rightarrow apare fenomenul de *batai* ce constă în modularea amplitudinii oscilației.

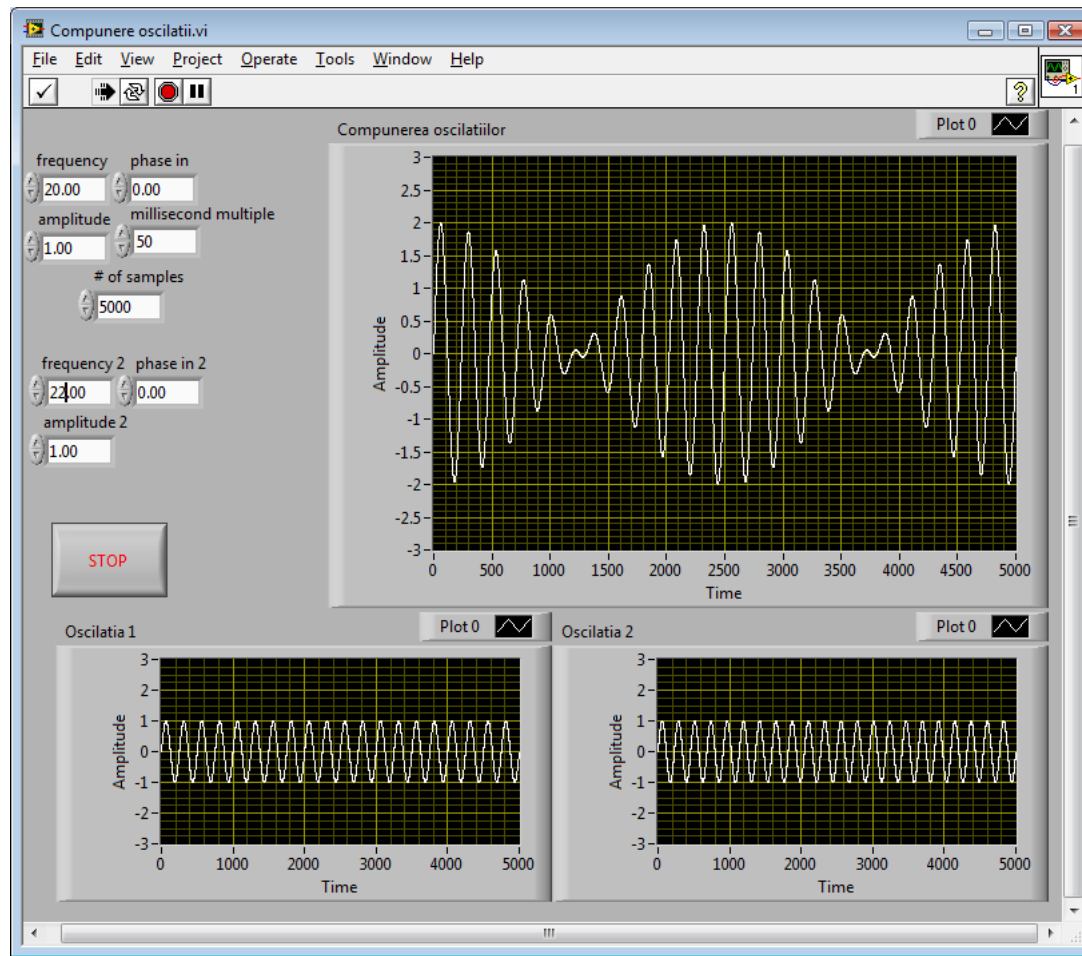
Perioada bățăilor este intervalul de timp între două treceri succesive ale amplitudinii rezultante prin valoarea minimă sau maximă și este data de relația:

$$T_b = \frac{2\pi}{\Delta\omega} = \frac{2\pi}{\frac{\omega_1 - \omega_2}{2}}$$

Fenomenul de bățăi

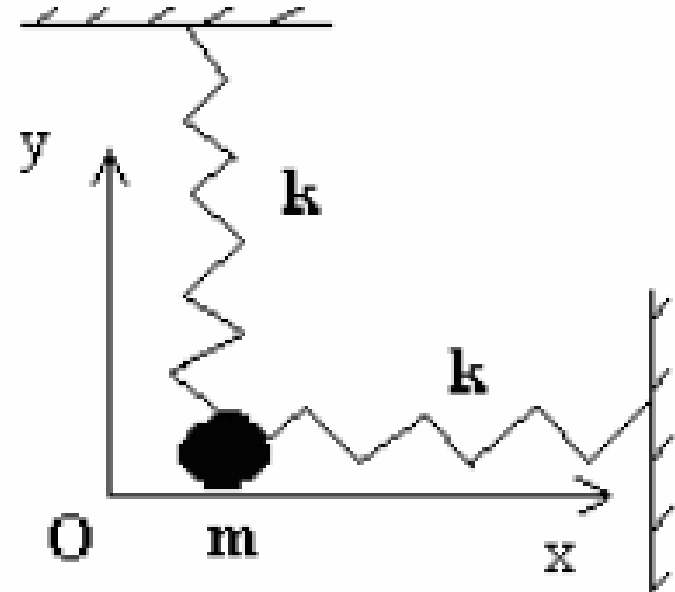

Compunerea oscilațiilor perpendiculare

- ▶ Considerăm un punct material de masă m , care este solicitat simultan să oscileze armonic sub acțiunea a două resorturi elastice identice legate pe două direcții perpendiculare, ca în fig.

$$\begin{cases} x(t) = A_1 \sin(\omega t + \varphi_1) \\ y(t) = A_2 \sin(\omega t + \varphi_2) \end{cases}$$

$$\begin{cases} x(t) = A_1 \sin(\omega t + \varphi_1) \\ y(t) = A_2 \sin(\omega t + \varphi_2) \end{cases}$$

$$\begin{cases} \frac{x(t)}{A_1} = \sin(\omega t + \varphi_1) = \sin \omega t \cos \varphi_1 + \cos \omega t \sin \varphi_1 & \cos \varphi_2 & \sin \varphi_2 \\ \frac{y(t)}{A_2} = \sin(\omega t + \varphi_2) = \sin \omega t \cos \varphi_2 + \cos \omega t \sin \varphi_2 & \cos \varphi_1 & \sin \varphi_1 \end{cases}$$

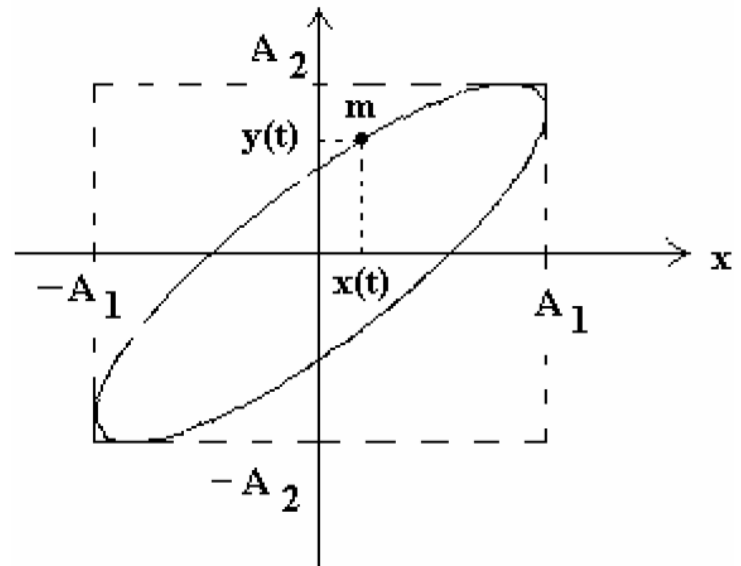
$$\begin{cases} \frac{x}{A_1} \cos \varphi_2 - \frac{y}{A_2} \cos \varphi_1 = \cos \omega t (\sin \varphi_1 \cos \varphi_2 - \sin \varphi_2 \cos \varphi_1) \\ \sin \varphi_1 \cos \varphi_2 - \sin \varphi_2 \cos \varphi_1 = -\sin(\varphi_2 - \varphi_1) \\ \frac{x}{A_1} \sin \varphi_2 - \frac{y}{A_2} \sin \varphi_1 = \sin \omega t (\cos \varphi_1 \sin \varphi_2 - \cos \varphi_2 \sin \varphi_1) \\ \cos \varphi_1 \sin \varphi_2 - \cos \varphi_2 \sin \varphi_1 = \sin(\varphi_2 - \varphi_1) \end{cases}$$

Prin ridicare la patrat se obtine:

$$\left(\frac{x}{A_1}\right)^2 + \left(\frac{y}{A_2}\right)^2 - 2\frac{x}{A_1}\frac{y}{A_2}(\cos\varphi_1\cos\varphi_2 + \sin\varphi_1\sin\varphi_2) = \sin^2(\varphi_2 - \varphi_1)(\sin^2\omega t + \cos^2\omega t)$$

$$\left(\frac{x}{A_1}\right)^2 + \left(\frac{y}{A_2}\right)^2 - 2\frac{x}{A_1}\frac{y}{A_2}\cos(\varphi_2 - \varphi_1) = \sin^2(\varphi_2 - \varphi_1) \quad (*)$$

ecuația generalizată a elipsei,
adică ecuația unei elipse rotite
față de axele de coordonate

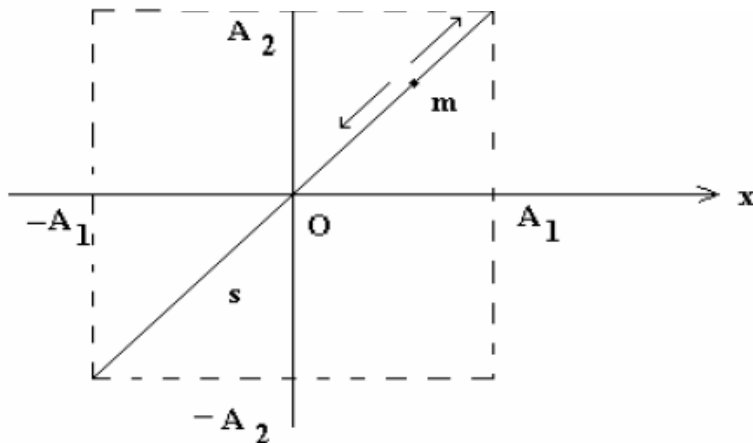
Cazuri particulare

- ▶ Dacă $\Delta \varphi = \varphi_2 - \varphi_1 = 2n\pi$ (oscilațiile sunt în fază) \Rightarrow

$$\left(\frac{x}{A_1}\right)^2 + \left(\frac{y}{A_2}\right)^2 - 2\frac{x}{A_1}\frac{y}{A_2} = 0$$

sau:

$$\left(\frac{x}{A_1} - \frac{y}{A_2}\right)^2 = 0$$

$$y = \frac{A_2}{A_1} x$$

- ▶ Dacă $\Delta \varphi = \varphi_2 - \varphi_1 = (2n + 1)\pi$ (oscilațiile sunt în opoziție de fază \Rightarrow

$$\left(\frac{x}{A_1}\right)^2 + \left(\frac{y}{A_2}\right)^2 + 2\frac{x}{A_1}\frac{y}{A_2} = 0$$

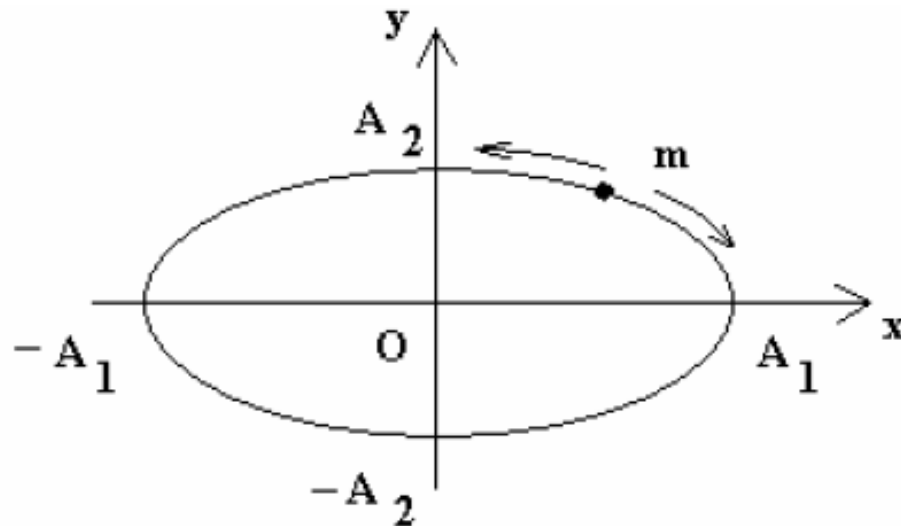
sau:

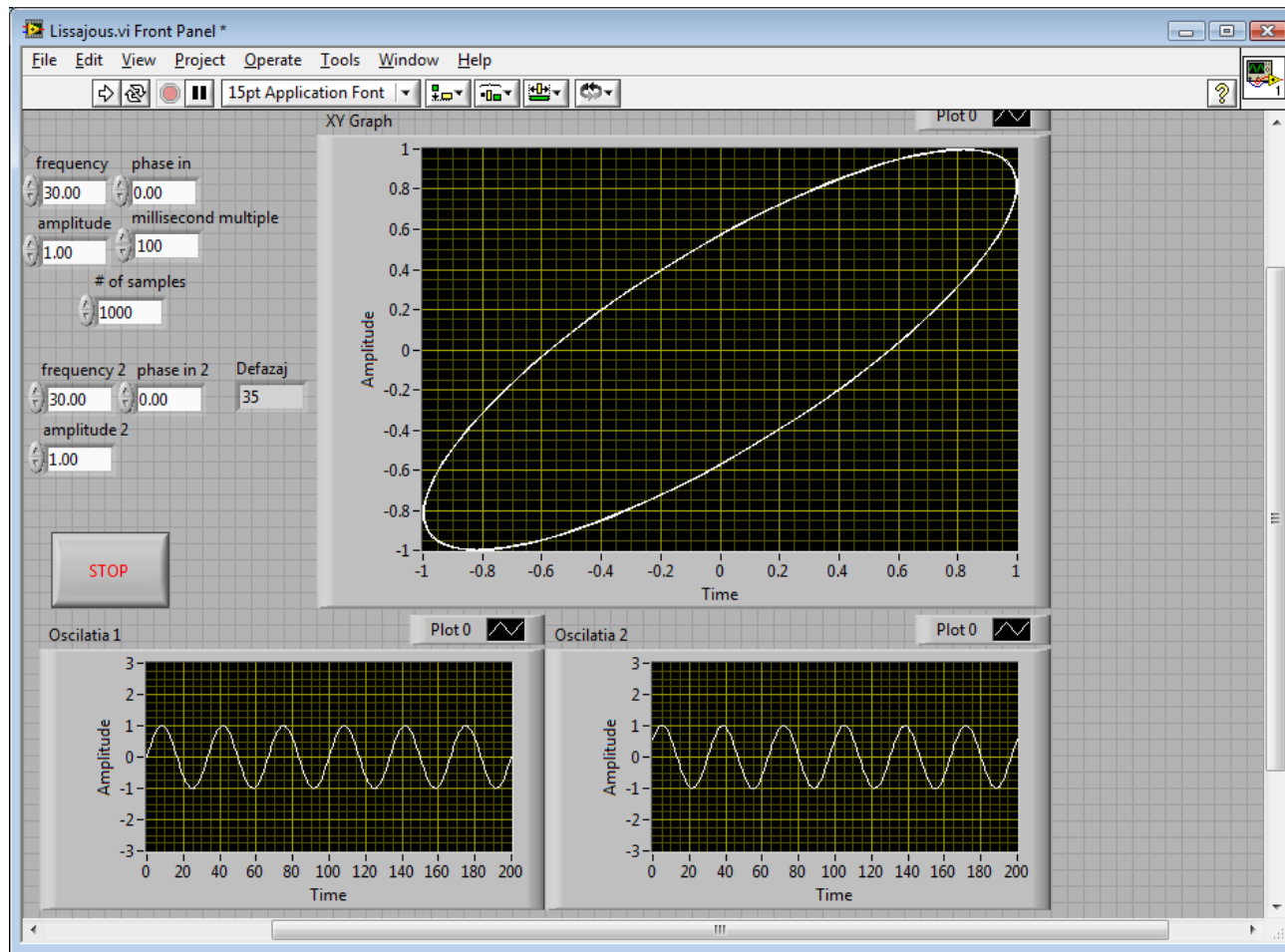
$$\left(\frac{x}{A_1} + \frac{y}{A_2}\right)^2 = 0$$

$$y = -\frac{A_2}{A_1}x$$

- ▶ Dacă $\Delta \varphi = \varphi_2 - \varphi_1 = (2n+1) \pi/2$ (oscilațiile sunt în cuadratură) \Rightarrow

$$\left(\frac{x}{A_1}\right)^2 + \left(\frac{y}{A_2}\right)^2 = 1$$

Oscilatii

Analogia mecano-electrica

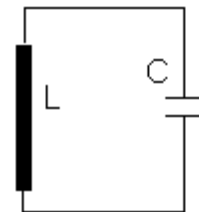
Oscilatii electrice

- ▶ Studiem cazul circuitelor oscilante electrice
- ▶ Consideram cazul unui circuit oscilant simplu, format dintr-un condensator de capacitate C și o bobină de inductanță L

$$U_C - U_L = 0$$

$$U_C = \frac{q}{C}; \quad U_L = -L \frac{dI}{dt} = -L\ddot{q} \quad \text{unde} \quad I = \frac{dq}{dt} = \dot{q}$$

- ▶ \Rightarrow ec. dif. este $\ddot{q} + \frac{1}{LC}q = 0 \rightarrow \ddot{q} + \omega_0^2 q = 0$

- ▶ Solutia ec. dif. fiind $q = a \cos(\omega_0 t + \alpha)$ sarcina din circuit variaza armonic

$$\omega_0 = \frac{1}{\sqrt{LC}}$$

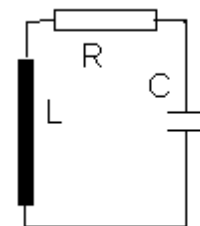
Oscilatii electrice

- ▶ In cazul real trebuie tinut cont de rezistența electrică în care sunt incluse contribuțiile rezistenței conductorului bobinei reale și rezistenței dielectricului condensatorului real

$$U_R + U_C - U_L = 0$$

$$R\dot{q} + \frac{q}{C} + L\ddot{q} = 0$$

$$\ddot{q} + 2\beta\dot{q} + \omega_0^2 q = 0 \text{ unde } \omega_0^2 = \frac{1}{LC}, \quad 2\beta = \frac{R}{L}$$

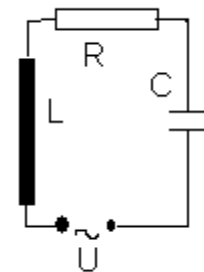

- ▶ pentru cazul unor rezistențe mici are ca soluție o oscilație amortizată a sarcinii în circuit

$$q = a e^{-\beta t} \cos(\omega t + \alpha)$$

Oscilații electrice

- ▶ Pentru a întreține oscilațiile sarcinii din circuit, este necesar evident un aport energetic din exterior, ceea ce înseamnă aplicarea la bornele circuitului a unei tensiuni alternative de o anumită pulsație

- ▶ Considerăm $\tilde{U} = U_0 \cos(\omega_p t + \alpha)$

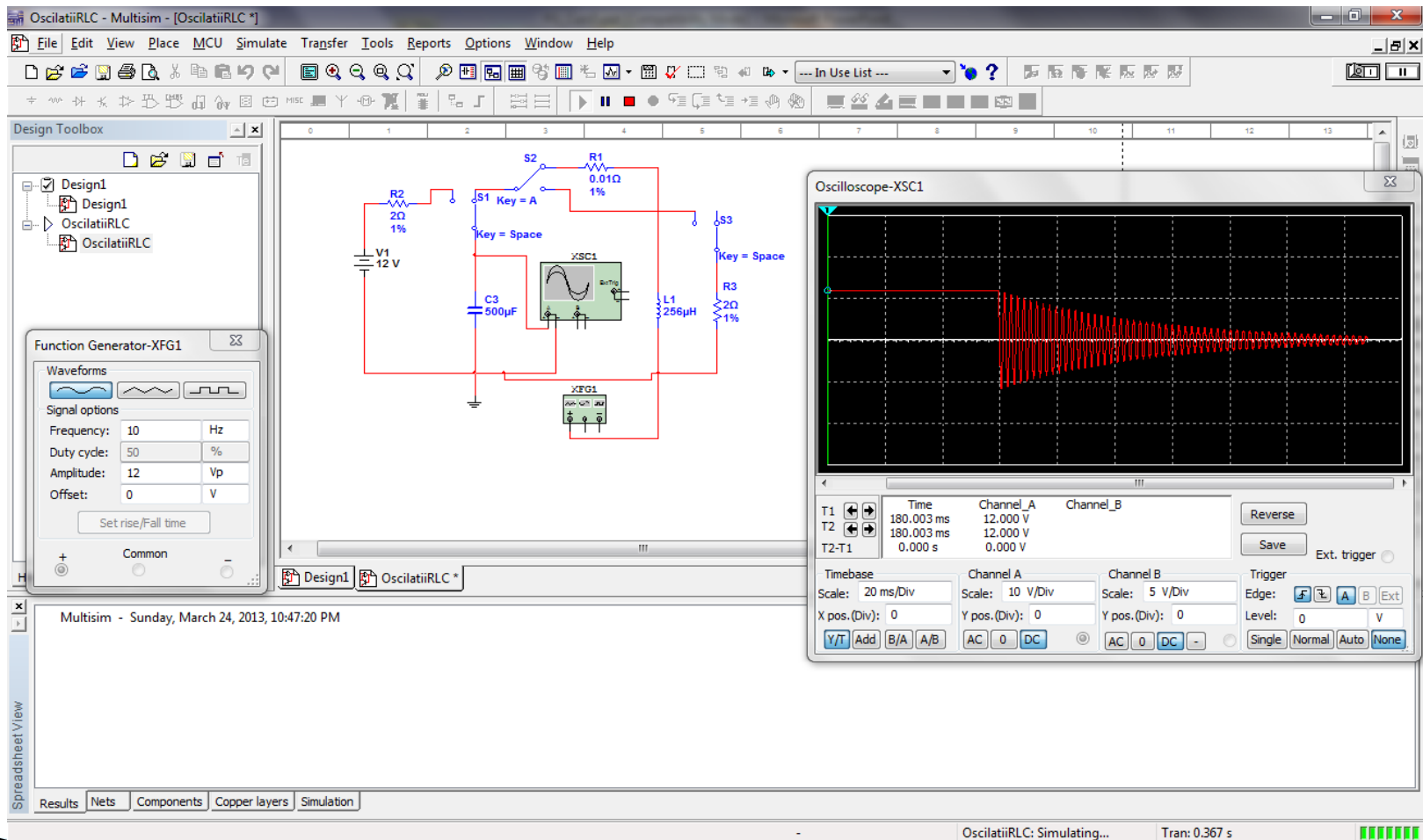
$$U_C + U_R - U_L = U_0 \cdot \cos(\omega_p t + \alpha)$$

- ▶ Avem în acest caz evident de-a face după trecerea timpului de relaxare cu oscilații forțate ale sarcinii în circuit, a căror ecuație matematică este:

$$q = \frac{\frac{U_0}{L}}{\sqrt{\left(\frac{1}{LC} - \omega_p^2\right)^2 + \frac{R^2}{L^2} \omega_p^2}} \cos(\omega_p t + \alpha - \varphi)$$

$$A_p = \frac{f}{\sqrt{(\omega_0^2 - \omega_p^2)^2 + (2\beta\omega_p)^2}}$$

Oscilatii electrice

Exercitiu: Sa se calculeze frecventa de oscilatie si coeficientul de amortizare a circuitului